

Praha olympijská: realita či ekonomická utopie?#

(Diskuse k článkům: Jurajda, Štěpán – Lízal, Lubomír – Münich, Daniel – Zemčík, Petr: *Hlavní ekonomické důsledky pořádání letních olympijských her v Praze v roce 2016*. Politická ekonomie, 2006, roč. 54, č. 4, s. 490-507;

PriceWaterhouseCoopers: *Ekonomické a marketingové studie pořádání letních olympijských her v roce 2016 resp. 2020 v Hlavním městě Praha*. Praha, PriceWaterhouseCoopers, 2004;

Ševčík, Miroslav: *Olympijské hry pro Prahu*. [Online], Praha, Liberální institut, c2001, [cit. 20. 1. 2007], <<http://libinst.cz/clanky.php?id=22>>;

Ševčík, Miroslav: *Olympijské hry v Praze*. [Online], Praha, Liberální institut, c2001, [cit. 20. 1. 2007], <<http://libinst.cz/clanky.php?id=195>>.

*Jiří Strouhal**

V posledních letech se čím dál tím více objevuje myšlenka zrealizovat olympijské hry v hlavním městě České republiky. Tato vize nezůstala bez odezvy ani v ekonomických kruzích. Mezi nejaktuálnější příspěvky patří studie Národohospodářského ústavu Akademie věd *Hlavní ekonomické důvody pořádání olympijských her v Praze 2016* publikovaná v českém akademickém časopisu Politická ekonomie.

Literární rešerše

Studie Národohospodářského ústavu Akademie věd ČR (Jurajda – Lízal – Münich – Zemčík, 2006) vychází z tzv. „modifikované severní varianty“ olympijských her, která byla doporučena i *analýzou PriceWaterhouse Coopers* (2004). *Analýza Národohospodářského ústavu Akademie věd ČR* se především soustřeďuje na investice do infrastruktury, rozpočet organizačního výboru Letních olympijských her, cestovní ruch a čistý vývoz, které identifikuje jako hlavní komponenty dodatečných toků.

Pořádání olympijských her (ať již letních či zimních) má významný ekonomický dopad, nicméně ne zcela úplný obnos peněz vynaložených v souvislosti s olympijskými hrami je následným přínosem pro pořadatelskou zemi. K pořádání olympijských her je nezbytné disponovat 46 různými typy sportovišť, a to včetně „hlavního olympijského stadionu“ pro zahajovací ceremoniál. Pravdou ovšem zůstává, že většina těchto sportovišť pravděpodobně nebude mít další využití po skončení olympijských (a paralympijských) her, a měla by tak být plánována jako dočasná. Kromě sportovišť je zcela nezbytné počítat s bytovými kapacitami v olympijské vesnici, podporou televizního vysílání v mezinárodním vysílacím centru, jakož i tisku v hlavním tiskovém centru, a dále zajistit bezpečnost účastníků her (netřeba na tomto místě připomínat tragedii izraelských sportovců při olympijských hrách v Mnichově). Valnou část investic bude třeba bezesporu směřovat do rozvoje a modernizace infrastruktury. V oblasti dopravy souvisí s pořádáním her 47 projektů, které se dají rozdělit na

Článek je zpracován jako jeden z výstupů výzkumného záměru *Rozvoj účetní a finanční teorie a její aplikace v praxi z interdisciplinárního hlediska* s registračním číslem MSM 6128439903.

* Ing. Jiří Strouhal, Ph.D. – odborný asistent; Katedra finančního účetnictví a auditingu, Fakulta financí a účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3; <strouhal@vse.cz>.

výstavbu a zkvalitnění metra, železnic, silnic, letiště a přístaviště. Na druhou stranu většina z projektů je již zapracována do plánu rozvoje hlavního města Prahy a České republiky.

Valná většina celkových finančních zdrojů jsou příjmy olympijského výboru her, přičemž jako jejich nejvýznamnější zdroje lze uvést práva na televizní přenosy, jakož i mezinárodní i národní sponzorské programy. Na tomto místě je však rovněž počítat s provozními náklady spojenými s provozováním sportovišť, olympijské vesnice, ale i mediálních center. Dále musí pořadatelská země zajistit provoz zdravotnických zařízení, dopravu a bezpečnost účastníků, kulturní akce včetně zahajovacího a ukončovacího ceremoniálu, náklady na marketing a PR.

Studie NÚ AV předpokládá celkový primární dopad rozpočtu her na 11,03 mld. Kč¹, čímž jsou jednak splněny stávající kritéria Mezinárodního olympijského výboru, který preferuje nižší ekonomickou náročnost her. Studie dále počítá s prvotním regionálním dopadem ve výši 27,54 mld. Kč a celkovým nepřímým dopadem ve výši 55,44 mld. Kč.

Vize letních olympijských her v Praze 2016/2020

Od roku 2004 se stále častěji hovoří o tom, zdali je hlavní město Praha schopno pořádat letní olympijské hry v letech 2016, resp. 2020. Tato vize má celou řadu zastánců, ale i odpůrců. Mezi hlavními propagátory tohoto projektu se řadí kromě samotného Českého olympijského výboru i pražský primátor Pavel Bém. Náměstek pražského primátora Jan Bürgemeister v souvislosti s výsledky *studie provedené společností PWC* (PriceWaterhouse Coopers, 2004) se domnívá, že hlavní město v zásadě disponuje územními možnostmi pořádat letní olympijské hry, avšak za podmínky nezbytné součinnosti státu a některých regionů. Důležitým předpokladem uspořádání se tak jeví dobudování systémů dopravní a technické infrastruktury tak, jak jsou obsaženy v územním plánu hlavního města. Problémem však je, že pouze část z těchto systémů je již zrealizována. Je tak otázkou, zda při současném tempu rychlosti výstavby metra a městského okruhu je vůbec možné předpokládat ideální dopravní obslužnost Prahy v momentě konání olympijských her. O to více vytane tato otázka na mysl v souvislosti s tím, že se již v České republice stalo v posledních letech nedobrou tradicí, že hlavní město nedostává na výstavbu metra ze státního rozpočtu jedinou korunu a musí používat vlastních zdrojů, eventuálně evropských fondů.

V současné době se hovoří o dvou variantách projektu olympijského areálu, a to o variantě Severní terasy a o variantě Východní. „Severní varianta“ předpokládá většinový podíl sportovních zařízení v hlavním letňanském areálu, který je doplněn areálem na Maninách, vysočanskou Sazka Arenou, víceúčelovou halou Hagibor ve Strašnicích, T-mobile arenou na výstavišti v Holešovicích, jakož i fotbalovými stadiony, lokalitami pro vodní sporty a jezdeckví. Tuto variantu doporučuje k následnému využití *studie PWC* (PriceWaterhouse Coopers, 2004).

Alternativní „východní varianta“ předpokládala výstavbu olympijského areálu ve Štěrboholech s následným využitím areálů na Strahově, v oblasti Šeberova, Hájí, Manin, fotbalových stadionů na Letné a v Edenu, Sazka Areny ve Vysočanech, haly na Hagiboru a areálu na Císařské louce. Předpokladem pro tuto variantu by však bylo důsledné dopravní propojení jednotlivých lokalit městským okruhem a na něj navazujících příjezdových komunikací. Následující text se bude zabírat „severní variantou“.

¹ Pro srovnání lze uvést dopad olympijských her pořádaných v roce 1992 v Barceloně ve výši 2,06 mld. USD.

Lokalizace akce

Veškeré stávající studie předpokládají vytvoření hlavního olympijského centra, jakož i olympijské vesnice samotné v oblasti Letňan². Dále se rovněž předpokládá, že výstavní haly areálu Výstaviště Letňany bude možné využít pro většinu halových sportů. Výhodou umístění sportoviště do Letňan je bezesporu dobrá dopravní obslužnost pro návštěvníky, jakož i poměrně rozsáhlé plochy, které jsou využitelné pro výstavbu olympijské vesničky. Dá se pak předpokládat následné využití objektů olympijské vesničky pro bydlení.

Co se ostatních sportovišť týče, uvažuje se o využití stávajících stánků, a to zejména Sazka Areny, T-Mobile Areny (avšak pouze za předpokladu rozsáhlé rekonstrukce), tenisové Štvanice, Strahova, letenského stadionu a trojského kanálu. Je však otázkou ve vztahu ke stávající situaci, zda bude již v tu dobu vytvořen na Letné nový „národní stadion“ tak, jak je v současnosti předpokládáno, a zda již bude skutečně postaven zcela nový fotbalový stánek ve vršovickém Edenu, kam by pak rovněž bylo možné přesunout část fotbalového turnaje.

Co se týče alokace ostatních sportovních odvětví, indikuje ji následující tabulka. Uvedme na tomto místě snad jen logické využití vodního kanálu v Račicích pro veslování a rychlostní kanoistiku či využití Lipenské přehrady pro jachtařskou regatu.

Tab. 1: Koncept olympijského areálu v Praze – „severní varianta“

PRAŽSKÁ SPORTOVIŠTĚ	
Letňany	atletika, badminton, box, ceremoniál, fotbal (finále), házená, judo, IBC (mezinárodní vysílací centrum), MPC (hlavní tiskové centrum), pozemní hokej, stolní tenis, taekwondo, volejbal, vzpírání, zápas.
Trója	kanoistika (vodní slalom).
Holešovice	basketbal (základní část), šerm.
Letná	fotbal, plážový volejbal.
Bubny	olympijská vesnice.
Štvanice	tenis.
Libeň	gymnastika, basketbal (finále).
Maniny	plavecké centrum, lukostřelba.
Strahov	cyklistika (dráha, horská kola), softbal, baseball.
centrum města	cyklistika (silnice), maratón, triatlon.
MIMOPRAŽSKÁ SPORTOVIŠTĚ	
Ostrava	fotbal.
Brno	fotbal.
Teplice	fotbal.
Lipno	jachting.
Račice	kanoistika, veslování.
Středočeský kraj	jezdectví, moderní pětiboj, střelba.

Zdroj: Český olympijský výbor (2004, s. 7)

² Základní varianta předpokládá s alternativním vybudováním olympijské vesničky v Bubnech, přičemž v Letňanech by byla umístěna pouze mediální vesnička.

Největším problémem se tak mohou jevit stávající dopravní problémy, které tíží Prahu a okolí, jako je nedostatečné spojení pražského ruzyňského letiště s centrem města (ať již prostřednictvím metra či rychlodráhy), příliš pomalá výstavba městského okruhu, nedostatečná dálniční síť či nutná modernizace železničního koridoru.

Přínosy a újmy

Mezi komparativní výhody oproti ostatním kandidátům bývají uváděny:

- krása města a jeho architektury,
- ideální poloha a dostupnost,
- malé vzdálenosti v rámci města a okrajových částí,
- velké plochy i poblíž centra města.

Praha však oproti svým potenciálním kandidátům v sobě kondenzuje tyto nevýhody:

- nedostatek sportovišť (ať již pro hry, či jen pro trénink),
- menší množství vrcholných sportovních akcí oproti jiným kandidátům,
- nezbytnost rozsáhlých investic do infrastruktury.

Tab. 2: Náklady vyvolané pořádáním olympijských her v Praze (mil. Kč)

Položka nákladů	Celkové náklady vyvolané OH	Náklady vynaložené před kandidaturou		Náklady vynaložené po kandidatuře	
		provozní	investiční	provozní	investiční
Sportovní areály					
stadiony a ostatní náklady v Praze	21 759	0	14 039	5 476	2 244
stadiony mimo Prahu	4 016	0	0	4 016	0
tréninkové plochy v Praze	4 974	0	0	225	4 749
sportovní haly výstaviště Letňany	14 355	0	4 507	3 089	6 760
Mimosportovní areály					
olympijská vesnice	13 409	0	0	2 296	11 113
mediální vesnice	18 937	0	5 491	5 102	8 343
Další výdaje					
příprava kandidátské nabídky	510	510	0	0	0
ostatní provozní výdaje OH	14 670	0	0	14 670	0
výdaje na paralympiádu	1 020	0	0	1 020	0
bezpečnost	21 041	0	0	21 041	0

Položka nákladů	Celkové náklady vyvolané OH	Náklady vynaložené před kandidaturou		Náklady vynaložené po kandidatuře	
		provozní	investiční	provozní	investiční
Výdaje na infrastrukturu					
technologie, IS/IT, internet	8 929	0	0	8 929	0
doprava v rámci Prahy	2 871	0	0	2 871	0
letišť	0	0	0	0	0
železnice v rámci Prahy	2 100	0	0	2 100	0
železnice mimo Prahu	0	0	0	0	0
silnice mimo Prahu	0	0	0	0	0
inženýrské sítě v rámci Prahy	520	0	0	520	0
hotely	0	0	0	0	0
Dopad DPH na výstavbu investic financovaných hlavním městem Praha					
	3 470	0	0	3 470	0
Náklady celkem	132 582	510	24 037	74 826	33 209

Zdroj: Český olympijský výbor (2004, s. 9-10)

Studie společnosti PWC (PriceWaterhouseCoopers, 2004) uvádí jako hlavní důvody pořádání olympiády výnosnost pro hostitelskou zemi, a to zejména díky vnějším finančním prostředkům, jichž by jinak ekonomika této země nemohla získat. Jedná se zejména o příjmy od sponzorů, médií a turistů:

- kvantifikovatelné přínosy (cca 185 mld. Kč),
 - kvantifikovatelné přínosy Prahy (cca 61 mld. Kč),
 - vybudovaná infrastruktura nad rámec běžného rozvoje (cca 31 mld. Kč),
 - vybudovaná sportoviště (cca 21 mld. Kč),
 - vybudované výstaviště (cca 1 mld. Kč),
 - přínosy z turistiky (cca 8 mld. Kč),
 - příjmy Organizačního výboru OH (cca 41 mld. Kč),
 - celkový pozitivní makroekonomický dopad po úhradě veškerých závazků (úroků i splátek dluhově financovaného deficitu příjmů a výdajů her; cca 25 mld. Kč),
 - zvýšení celkového obratu ekonomických subjektů (cca 50 mld. Kč),
 - celkový daňový dopad z multiplikačních efektů her na daních z příjmů (cca 16 mld. Kč),
- náklady,
 - podíl na deficitu financování (cca 67 mld. Kč).

Mimo tohoto studie rovněž předpokládá vytvoření zhruba 44 000 pracovních míst.

Studie předpokládá celkové náklady na pokrytí deficitu her ve výši 67 mld. Kč. Přesto je však uvažováno i po splacení tohoto rozdílu, že budou hry generovat přírůstek HDP ve výši 25 mld. Kč.

Ševčík (2004) odhaduje, že Praha, i bez ohledu na pořádání olympijských her, bude muset v následujícím desetiletí investovat cca stovky miliard do infrastruktury, a to zejména v oblasti dopravního systému. Bezesporu bude třeba komplexně vyřešit přepravu cestujících z ruzyňského letiště, bude muset odvést kamionovou dopravu zcela mimo město, bude muset dobudovat systém metra. Tyto „vynucené investice“ by pak mohly posloužit pro konání velkých sportovních událostí třeba i olympijských her.

Doposud poslední letní olympijské hry se uskutečnily před dvěma lety v jejich kolébce v řeckých Aténách. Řecko bývá uváděno spolu s Portugalskem jako jedna z nejméně vyspělých zemí původní „evropské patnáctky“. Počtem obyvatel, ale i hrubým domácím produktem je Česká republika s Řeckem bezesporu srovnatelná, stejně tak jako se základní vybaveností. Ševčík (2004) v této souvislosti uvádí, že tak Praha v zásadě stojí před stejným rozhodnutím jako Atény před několika lety. V roce 2008 se uskuteční další letní olympiáda v čínském Pekingu. Již teď je téměř jisté, že pořadatelská země obdrží od Mezinárodního olympijského výboru více než 1,2 mld. USD. Ševčík (2001) odhaduje, že organizátoři mohou očekávat další, a to mnohem vyšší částky, za obchod, který by byl s olympijskými hrami spojen.

Závěr

Jak už je z uvedeného příspěvku patrné, pořádání olympijských her kondenzuje pro pořadatelskou zemi bezesporu příjmy a užitky, ale na druhou stranu je rovněž nezbytné pamatovat na náklady a újmy. Jedno staré české pořekadlo praví, že kdo nic nedělá, obvykle nemůže nic zkazit. Ale nemělo by právě v souvislosti s pořádáním her platit ono okřídlené „kdo chvíli stál, stojí opodál“? To, že pořádání tohoto významného svátku v sobě ukrývá i jiné než ekonomické aspekty snad není ani třeba zdůrazňovat.

Z pohledu pražského regionu je nesporné, že je v nejbližších letech nezbytné uskutečnit rozsáhlé investice, a to zejména do dopravní infrastruktury. Nemůže být snad pořádání olympijských her jedním z argumentů urychlení výstavby díky možnosti získání dalších zdrojů pro financování těchto investic? V současnosti se rovněž uvažuje o výstavbě tzv. „národního fotbalového stadionu“ přestavbou stávající letenské AXA arény, a dále byla započata výstavba nového stadionu ve vršovickém Edenu. Tyto plochy zcela jistě v rámci pořádání olympijských her mohou své uplatnění najít. Ostatní sportovní arény bude mít smysl spíše budovat na provizorní bázi, protože se nedá očekávat využití veškerých olympijských stadionů i v následném provozu. Co se týče ubytovacích kapacit, zde se naopak předpokládá další využití dá. Ať již jako studentské koleje, nebo jako standardní byty.

Praha (a ani Česká republika jako celek) nemá v současnosti dostatek finančních zdrojů na to, aby byla schopna uspořádat olympijské hry „megalomanského“ formátu. To však ani není cílem zadání ze strany Mezinárodního olympijského výboru, který do budoucna bude preferovat ekonomicky méně náročné varianty. V roce 1992 pořádala letní olympijské hry španělská Barcelona. Smutným aspektem těchto her je skutečnost, že od té doby celý olympijský areál chátrá, protože povětšinou nenašel po hrách další využití. Věřme, že v případě kandidatury Prahy budou zvoleny takové varianty výstavby, které nás od těchto neblahých efektů ušetří.

Literatura

- [1] Český olympijský výbor (2004): *Praha olympijská (prezentace)*. [On-line]. Praha, Český olympijský výbor, c2004, [cit. 20. 1. 2007], <http://web.olympic.cz/olympic_cz/prezentace/olympiada.ppt>.
- [2] Jurajda, Š. – Lízal, L. – MÜNICH, D. – Zemčik, P. (2006): *Hlavní ekonomické důsledky pořádání letních olympijských her v Praze v roce 2016*. *Politická ekonomie*, 2006, roč. 54, č. 4, s. 490-507.
- [3] PriceWaterhouseCoopers (2004): *Ekonomické a marketingové studie pořádání letních olympijských her v roce 2016 resp. 2020 v Hlavním městě Praha*. Praha, PriceWaterhouseCoopers, 2004.
- [4] Ševčík, M. (2004): *Olympijské hry pro Prahu*. [Online], Praha, Liberální institut, c2001, [cit. 20. 1. 2007], <<http://libinst.cz/clanky.php?id=22>>.
- [5] Ševčík, M. (2001): *Olympijské hry v Praze*. [Online], Praha, Liberální institut, c2001, [cit. 20. 1. 2007], <<http://libinst.cz/clanky.php?id=195>>.

Praha olympijská: realita či ekonomická utopie?

Jiří Strouhal

ABSTRAKT

Je Praha, a potažmo Česká republika schopna pořádat takovouto sportovní akci, ať již po stránce organizační, ale i po stránce finanční, nebo se jedná pouze o slovní hříčku či fabulaci určité skupiny zastánců „olympijské Prahy“? Text vychází ze studie Národohospodářského ústavu Akademie věd, která se zabírala ekonomickými aspekty pořádání olympijských her v Praze, a diskutuje aktuální téma úvah o pořádání letních olympijských her v hlavním městě Praze v horizontu let 2016, resp. 2020. Důležitým předpokladem uspořádání her samotných se zcela nepopíratelně jeví dobudování systémů dopravní a technické infrastruktury tak, jak jsou obsaženy v územním plánu hlavního města. Při realizaci varianty ekonomicky úsporných her je zřejmé, že nelze očekávat významné zisky ani ztráty v souvislosti s pořádáním her. Je tak na Praze samotné, zda se odváží postavit se po bok jiných významných měst a kandidovat; šance na úspěch bezesporu má.

Klíčová slova: Olympijské hry; Praha; Finanční a ekonomický dopad.

Olympic Prague: Reality or Economic Utopia?

ABSTRACT

Is reasonable for Prague (or for the Czech Republic as a whole) to be able to organize such sport event (from the organizing or financial point of view), or is it a wishful thinking of the group of the “Olympic Prague” fans? The text is based on the study of the Academy of the Science of the Czech Republic dealing with the economic aspects of the Olympic Games in Prague, and this text deals with the actual topic about the organizing of the summer Olympic Games in Prague in the horizon of the years 2016 or 2020. The main assumption of the realization of this event is the necessity of the finishing of the traffic and technical infrastructure due to the municipal plan. Realizing of the economical variant of the Olympic Games is not connected with the significant level of the profit or loss. It is Prague who should make the final decision whether to be able to be side by side of the other significant cities and be the candidate for this event; Prague has a great chance to succeed.

Key words: Olympic Games; Prague; Financial and economic impact.

JEL classification: M29.